

CULTURA POPORULUI

«Regenerarea politică presupune regenerarea morală a individului și a națiunii. Nu există regenerare națională fără cea morală.»
FICHTE.

PREȚUL ABONAMENTELOR PE AN:
Pentru învățători, profeți, studenți și săteni 200 Lei
autoritățile satești 300
instituții particulare și de stat 400
Iar dela 300 de lei în sus, pentru sprijinitorii acestei fol.

„LUMINEAZA-TE ȘI VEI FI: VOIEȘTE ȘI VEI PUTEA”
C. A. ROSETTI.

Director:
Generalul NICOLAE PETALA

REDACȚIA, STR. REGALA Nr. 18.

BUGUREȘTI, 17 NOEMVRIE 1929

ADMINISTRAȚIA STR. REGALA Nr. 18

ANUL IX, Nr. 300
Apare în fiecare Duminică

Sfântul Dumitru din anul trecut.

Și a mai venit încă un Sfântul Dumitru, cel din anul acesta, și lumea a uitat ce a fost cu cel din anul trecut. Căci, în noaptea Sfântului Dumitru, a fost anul trecut ciocnirea cea grozavă de la Recea, în care a murit atâta lume, cu inginerul Rocco, cu soția și fiica lui. S'a vorbit și s'a scris atâta și a fost mare frământare în suflete. Și iată, a trecut numai un an de atunci și, când a sosit data aceia, lumea nu și-a mai adus aminte.

Atât de ușor se uită până și marile sbuciumări ale sufletelor!

Al fi crezut că cine știe ce urmări grozave au să fie, aspre cercetări, judecăți scuturoare, osânde infricoșate! Dar lumea uită, fapta trece după perdele, alta îi ia locul, și de cercetare și judecată și pedeapsă, n'a mai auzit nimenea nimic. Parcă într'adins se dă rând vremii, pentru întâia înfiiorare a sufletelor să treacă, lumea să uite, și apoi să nu se mai facă nimic. Și lumea cu adevărat a uitat și, la depărtare numai de un an de zile, cine să-și mai aducă aminte cât de turburată stăteau de vorbă acum un an despre moartea familiei Rocco!

Fost-a acea nenorocire o întâmplare întâmplătoare de puteri oarbe care i-au dat naștere? N'a avut niciun amestec cloșul omului?

De vreme ce n'a fost nici o urmare a acelei nenorociri, se vede că întâmplarea ei se va fi dat pe socoteala unor împrejurări de neînțeles. N'au mai fost vinovați oamenii, ci întâlnirea de neprevăzut a puterilor taice.

Și cu toate acestea eu păstrez în mintea mea amintirea unei destăinuri, care arată că tot ispravă de oameni a fost săvârșirea acelei nenorociri. Căci în larna trecută, să fi fost prin Noemvrie Decembrie anul trecut, mă duceam la Chișinău. Când mai erau câteva stații până să ajungem la Iași, am auzit din despărțitura de alături a vagonului, cum stăteau de vorbă doi domni. Se vedeau că sunt slujbași din treburile drumului de fer, iar unul din ei foarte dârz în vorbă și plin de osândiri față de cele greșite în această mare întocmire a drumului de fer. Iată că veni vorba și de Recea.

— A fost o ciocnire idioată a spus domnul cel țanțos. Dacă se ținea seamă de îndrumările date de noi, o asemenea nenorocire nu se putea petrece.

Am înțeles îndată (din gura unui om de meserie și de care am aflat mai pe urmă că era inspector general la drumul de fer și acum îl știu și pe nume), că nenorocirea nu a fost urmarea puterilor oarbe care s'au întâlnit atunci la întâmplare și au dat naștere nenorocirii, ci a fost datorită greului, dar prea îngăduțului păcat al neglijenței, adică al nepăsării la săvârșirea trebil. Faci treaba cu mintea aiurea, numai cu jumătate din ființa la lucru iar urmarea este că namilele de fer se ciocnesc și are lumea de vorbit o săptămână două, pentruca peste un an să nu mai știe nimic.

Și așa fapta trece, fiindcă neglijența nu este ceva care ar turbura prea mult cugetele oamenilor. Că unul și-a omorât prietenul, toată lumea e în picioare și se încrâncenează. De! e moarte de om! făptușul e ucigaș!

Că mor 40 de oameni din pricina unei neglijențe, nu se mai vede fapta în același urgle. Neglijența e acoperită de îngăduința oamenilor și nu este luată la socoteală după toată nemernicia care se află într'însa.

Deci am avut această mare ispravă a neglijenței, cu 40 de morți și atâtea stricăciuni, și iată că lumii nu i s'a spus ce s'a făcut cu acei care s'au făcut vinovați de aceasta. Ce să i se mai spuie? Doar a fost numai neglijența, nu e mare păcat. Eh! unul s'a întârziat mai mult la un pahar cu vin; altul a fost furat de pofta jocului de cărți, ba poate că nici nu era cartoforie boierească, ci o nevinovată rîșcă de copii pe care o mai joacă uneori și cei mai bătrâni; altul o fi pe trecut de Sf. Dumitru. Deci ce să mai purtăm grijă să aflăm ce s'a făcut cu niște oameni care cască gura la treabă?

Dar bine, aștia, cu jocul lor sau ce alta va fi fost, au omorât oamenii! Urmările faptei lor sunt mai rele ca ale ucigașilor!

Tocmai asta însă n'a intrat până acum în socoteala oamenilor noștri. Neglijența nu este urgisită după toată nevrednicia ei, ci se trece pe lângă ea foarte ușor, ba uneori se trece și cu zâmbet. Greu păcat și pe care încă lumea nu s'a învățat să-l judece după toată grozăvia lui.

Iată că, în această privință, avem ceva de învățat tocmai dela cine n'ai crede. O știre din ziare, de acum vreo lună de zile, spunea că în Rusia s'au întâmplat mari pagube la o uzină din pricina neglijenței unor ingineri. Și inginerii n'au fost luați cu cercetarea îngăduitoare că a fost la mijloc numai neglijența, ci au fost osândiți la moarte.

Ei iată o faptă nouă în ce privește tratarea neglijenței. De unde până acum am văzut-o luată prea ușor și deci incurajându-se oamenii de a mai păcătuți în privința acestora i s'a infundat neglijenței. Dar nu la noi, nici aiurea, ci... în Rusia. Tocmai din Rusia ne vine o asemenea pildă!

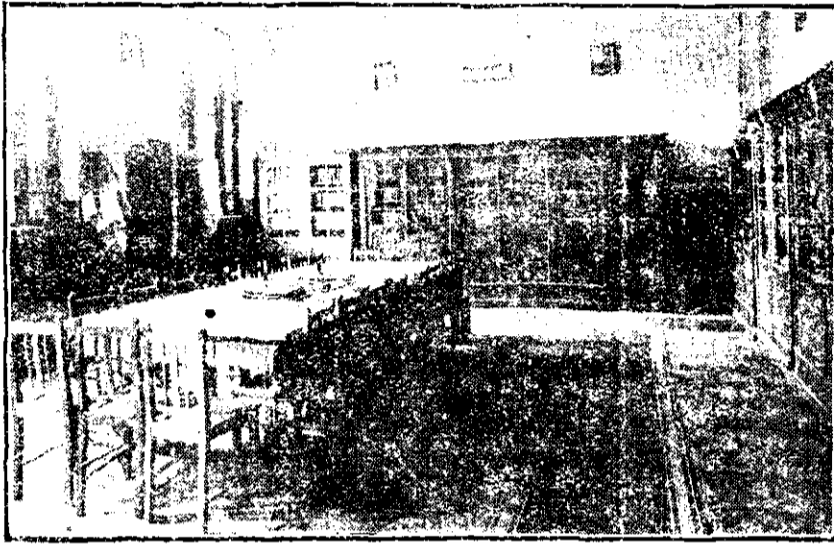
Dar trebuie s'o luăm. Lucrurile cele bune trebuie să le înveți și de la dracu, când le va face. Deci dacă într'o țară nelegiuită ca Rusia s'a petrecut faptul acesta, trebuie să spunem că abia acum neglijența a fost luată de chlică după cum merită. Căci trebuie să se știe: puține sunt nenorocirile mai mari decât cele săvârșite din neglijență. De aceea ea trebuie pedepsită aspru și e păcat că oamenilor nu le a venit în minte aceasta până acum.

La un an dela nenorocirea care a fost în noaptea Sfântului Dumitru, e bine să ne aducem aminte de aceasta și când, în vremea împlinirii acestei date, ne vine vestea din Rusia, e bine să apropiem lucrurile unul de altul și să nu lăsăm să treacă asemenea amintiri dure-roase, fără a lăsa niclo urmă și fără a învăța nimic.

Arhim. SCRIBAN

UN EXEMPLU DE INDRUMARE A TINERETULUI

Liceul „Mihai Viteazul“, o instituție model

Sala de citire a liceului «Mihai Viteazul»

Ziua de Sfinții Arhangheli «Mihail și Gavril», a fost zi de sărbătoare, în special pentru „LICEUL MIHAI VITEAZUL” din București. Zic «de mare sărbătoare în special pentru acest liceu» pentru că această școală și a serbat ziua numelui, care amintește pe marele voevod Mihai Viteazul.

Inițiat în anul 1865, deci de 64 de ani, gimnaziul «MIHAI CEL MARE», a funcționat numai cu o clasă, pe lângă «Liceul Sf. Sava», în chiliile vechii mănăstiri. În anul 1867, îl vedem funcționând cu trei clase, în casele locuite de I. Eliade Rădulescu, iar ca director având pe I. Mărășcu, Profesor de Istorie.

În anul 1868 se mută și din acest local, înființând clasa 4 a. Și așa pe rând, ne având un local propriu, îl vedem mutat dintr'un loc într'altul, sporindu și numărul claselor. Aceasta până în anul 1900, când vedem că liceul lucrează așa de constructiv, încât își înființează și o fanfară din școlari.

A trecut prin greutăți foarte mari în ce privește localul școlii. Cred necesar să amintesc faptul că în anul 1917—18, pentru un rest de chirie ce avea de luat de la Ministerul Școalelor, comunitatea evanghelică a j-nut sechestrat laboratorul liceului șase luni de zile până ce organizațiunea școlară de sub ocupație a plătit această sumă.

În sfârșit, după multe zile de restriște pentru acest liceu și numai din cauza lipsei de local, vin și zile de bucurie și mai ales când, după multă muncă a ajuns să aibă un local propriu, unic în confortul modern.

Cerintele mari pentru un liceu model, adică de a izvoră

din el elementele de care Țara și societatea are nevoie. le vedem înfăptuindu-se așa că din ceiace era odinioară «Liceul Mihai Viteazul» strălucite astăzi prin măreția sa, având tot felul de instalațiuni ca: bibliotecă, sală de citire, laborator pentru experimente, sală de gimnastică înzestrată cu tot felul de aparate, bazine de înot, atelier de legătorie, apoi dormitoare pentru elevii interni, băi și o bucătărie sistematică. Iar pentru luminarea de săvârșită a elevilor, un buchet de profesori valoroși.

Datorită muncii rodnice până la sacrificiu depusă de profesori și directori, acest liceu a dat un număr foarte mare de elemente capabile pline de sentimente frumoase pentru răspândirea luminii în masele poporului.

Educația tineretului din acest liceu este făcută cu atâta îndemănare, încât nu lasă nimic de dorit, căci, dacă ținta activității omenești în general este îndeplinirea datoriei pentru ele înșiși și pentru binele comun, cu atât mai mult ținta activității tineretului școlar este educațiunea temeinică, bazată pe îmbogățirea minții prin cunoștințe folositoare, frumoase, model pentru întreaga viață.

Elevii din acest Institut cultural sânt crescuți în pietate, devotament, și în sentimente nobile ce strălucesc la fiecare pas în tot momentul. Sânt tratați toți cu aceeași bunătate și duioșie ca de părinții lor. Viața fiecăruia în parte este supusă unui control sever, iar curățenia exemplară domnește pretutindena.

Exemplele din acest for cultural nu le vor uita elevii nici odată atât în viața de

familie cât și în societate. Respectul, dragostea și îndeplinirea în conștiință a tuturor îndatoririlor, înfiltrate în mintea și sufletul elevilor de pe băncile acestor școli, au călădit adevărate caractere.

La înmulțirea cunoștințelor lor au contribuit excursiunile care se fac în fiecare an prin toate regiunile țării noastre. Se trimite anual un număr mare de elevi prin coloniile școlare, atât la munte cât și la mare, pentru a-și căuta de sănătate.

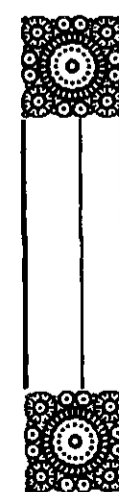
Serbările școlare dela acest liceu sânt roadele muncii fără preget ale îndrumătorilor, cum și trăsătura de unire dintre profesor, părinte și elev.

La serbarea școlară care a avut loc în ziua amintirii numelui școlii, în întimitatea în care s'a desvâluit, au fost produșii foarte reușite. Corul întocmit din cele mai strălucite elemente de sub conducerea inimosului profesor d. I. Croitoru, a executat cele mai frumoase cântece naționale.

Recitățile, poeziile patriotice cu multă simțire, au dat o altă dovadă de patriotismul de care se simte nevoie, și tocmai de care nu sânt lipsiți elevii acestui liceu. Vor fi buni și îndemnațici apărători ai Patriei.

Când o astfel de școală își îndeplinește scopul său atât de înalt, cu atâta bunăvoință și dragoste, se cuvine ca și noi aceștia care primim numai la roadele date și le primim cu mult folos, să aducem toate laudele atât profesorilor cât și directorului ei, ca totdeauna să auzim despre opera de înălțare morală și națională că merg progresând spre binele Națiunii.

Diac. V. FUSU

Un dormitor model al internatului.

Acelaș grai, acelaș suflet.

Neamul românesc vorbește aceeași limbă, are acelaș grai, pe tot cuprinsul României-Mari de azi. A vorbit aceeași limbă de când s'a pomenit, în toate ținuturile, care fac azi țara noastră. Ba și peste granițele țării de azi avem români, frați ai noștri, care vorbesc ca și noi. Așa sânt românii din Serbia și din Bulgaria, românii dela răsărit de Nistru, din Ucraina.

Ori cum ne-am zice noi: ardeleni, maramureșeni, bănățeni, munteni, olteni, moldoveni, basarabeni, bucovineni,—după ținuturile în care locuim, ne înțelegem unii cu alții, când ne întâlnim, cu cea mai mare ușurință. De multe ori nici nu putem cunoaște, după grai, din care ținut este românul cu care vorbim. Numai cu românii care trăiesc în Macedonia, și cu cei puțini, care au mai rămas în Istria, lângă marea Adriatică, azi sub stăpânire Italiană, ne înțelegem mai greu. Ei au fost rușii de tulpina cea mare a neamului românesc, în veacuri bătrâne, punându-se între ei și noi un brâu lat de popoare slave.

Această unitate a graiului românesc este aproape o minune, cum nu se găsește la multe alte popoare. Italienii dela miază-zi se înțeleg greu cu cei dela miază-noapte, tot asemenea și francezii. La nemți este acelaș lucru: locuitorii dintr'un ținut, se înțeleg greu cu alții din alt ținut. Ungurii deși un popor mic, se deosebesc și ei în grai dela o regiune la alta, iar la noi în Ardeal, Sașii dela Bistrița se înțeleg greu de tot cu cei dela Sibiu și Brașov.

Noi românii, între Nistru și Tisa, Dunăre și Carpați dela miază-noapte, avem numai unele cuvinte, mai ales unele numiri de lucruri pe care le cumpărăm dela oraș, care se deosebesc după ținuturi. Nume de lucruri, care privesc îmbrăcămintea, uneltele, sculele de care ne folosim la munca noastră și pe care le cumpărăm dela oraș. În Ardeal în unele ținuturi le numim cu vorbe unguerești ori nemțești, în Basarabia cu vorbe rușești, după cum am auzit dela negustorii care ni le-au vândut.

De aici lucrul și pentru aceste lucruri cumpărate de la oraș trebuie să învățăm și să folosim numele cele românești, căci azi avem pentru toate și numiri românești.

Faptul că avem același grai românii de pretutindena, este de mare însemnătate pentru noi. Mai întâi el ne dovedește că neamul nostru de la zămislirea lui a trăit împreună, pe aceeași întindere de pământ unde se află astăzi, și că deși a ajuns prin vremuri sub deosebite deosebiri străine, strămoșii s'au întâlnit mereu, au trecut dintr'o țară românească în altă țară românească, Nici Carpații, nici mai târziu Prutul, nu au fost piedici pe care românii să nu le fi putut trece.

Ne-am născut de odată ca popor. Nu sânt mai vechi românii din Ardeal decât cei din Moldova, cei din Maramureș decât cei din Oltenia sau Dobrogea.

A doua oară: faptul că avem acelaș grai, aceeași limbă, dovedește că avem dela o graniță la alta, și acelaș suflet, acelaș fel de gândire și judecată, acelaș fel de simțire. Pentruca vorba vie, graiul, nu este decât haina, vestmântul, cu care ne îmbrăcăm gândul și simțirea lăuntrică. Iar acestea două pornesc din suflet. Același puteri sufletesti, cu același gânduri și simțiri, au dat acelaș grai românesc. Iată o

nouă pricină pentru a nu ne crede unii mai buni decât alții. Unii zic că românii cei mai buni sânt cei din Ardeal, alții cei din Moldova; alții ei cred mai deosebiți pe Muntenii ori pe Olteni. Nu-i niciun temei de a te mândri că ești dintr'un ținut sau altul al țării, ca și când ținutul te-ar face mai bun.

Ne putem mândri numai cu cinstea, cu hărnicia, cu agoni-seala, pe care ni le putem câștiga, ori în care ținut pornit din aceeași însușiri sufletesti, după năzuința, lupta și jertfa fiecăruia. Dacă românii din unele ținuturi nu s'au de harnici, de cruțători, de luminași, de drepti, ca alții din alte locuri, nu înscamnă că nu sânt acelaș neam de oameni, ci că au trăit între greutăți și nenorociri mai mari.

Ne vom asemăna și mai mult când împrejurările de viață din țara noastră vor fi aceeași în toate ținuturile ei, când vom fi pe o formă de luminași, și pe o formă călăuziți. Atunci ne vom cinsti, ne vom iubi și ne vom ajuta din an în an tot mai mult.

I. Agărbiceanu

Insemnări săptămânale

În ajutorul Culturii

In Broșteni jud. Neamț, unde are A. S. R. Principele Regent Nicolae moșia Sa, a dădit un cămin cultural.

Așezat într'o regiune de munte, încălțătoare, va putea servi și ca loc de odihnă pentru intelectuali.

Are o bibliotecă mare, sală de conferințe, unde se pot da și reprezentări de teatru și cinematograful.

Acolo, sătenii vor găsi în orele libere cărți cu conținut sănătos și distracții plăcute. Tot în acest local sa află și o instalație de radio.

A. S. Regală, a venit în sprințul sătenilor din acest loc, acționând tot felul de mașini și anume: de prefăcut butucii în scânduri, care funcționează cu 15 panze de ferăstrău, făcând 3 m. c. de scânduri pe oră, ceiace cu mâna nu se poate face în câteva zile. O rândea automată, care curăță o scândură într'un minut și jumătate, ceiace cu mâna ar trebui 2 ore. O mașină de scărmanat lână, scărmanând într'o oră 7 kgr. de lână, înlesnind cu aceasta foarte mult, căci cu mâna această cantitate s'ar scărmana în câteva zile.

A mai instalat o moară sistematică și o uzină electrică. Cât privește ale îmbunătățiri de asemenea de mare valoare, a făcut 19 km. de șosea, iar acum este în lucru o șosea nouă, care va scurta un drum cu 30 de km. A. S. Regală săvârșind aceste îmbunătățiri a avut un scop bine determinat pe care îl spune sătenilor din acest loc și anume: «Produsele omului muncitor trebuie să fie de bună calitate și îndestulătoare, iar prisosul trecut și altora.

«Omul să fie sănătos și luminat la minte ca să știe să întrebuințeze sculele și mașinile mai perfecționate, căci acestea înlesnesc și măresc produsul omului.

«Produsele trebuie să fie de cea mai bună calitate, astfel ca ele să facă față și în străinătate.»

«Căminul cultural va aduna sătenii pentru sfaturi pe care le vor primi dela cei mai luminași.»

Iată deci lucruri ce trebuie date la iveală și cunoscute de toți, și aceasta mai ales când vedem că un membru din familia regală muncește fără încetare și întrebuințează însăși banii săi pentru luminarea cetățenilor.

Fapta A. S. R. Principei Nicolae, trebuie însemnată cu sloave de aur, căci lucrează cu slove pentru binele și propășirea țării și a neamului.

V. F.

Țarina Bogatului

«Ce voiu face, că nu am unde aduna rodirile mele?»
Luca XII — 16.

Frate Creștine,

Auzi ce glăsoaște sf. Evanghelic? Unui om bogat i-a rodit țarina și atât de multe rodiră făcuse că nu mai avea unde să le mai pună. Atunci bogatul s'a apucat să strice hambarele ca să le facă mai mari ca să poată strânge în ele toate rodirile și bunătățile lui și gândindu-se astfel își zicea «Acum suflete, ai multe bunătăți stânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, și te veselește». Dar vai și amar! Intr'acea noapte moartea a bătut la ușă zicând: «Nebune pregătește-te că am venit să-ți iau sufletul». Toate câte ai strâns, tu bogatul, toate averile tale, toate comorile tale, cui vor rămânea? Te vei duce cu ele în mormânt? O! Nu. haina cu care pleci pe lumea de veci, bogatul, nu are nici un buzunar. Din toate comorile tale nu vei lua decât un ban cu care să plătești vămile veșniciei. Nu vei lua decât un ban!! Și toate celelalte rămân în lume, rămân să le mănânce molii și să le strice rugina și să le fure furii!! Iar tu, bogatul, care ai strâns făcând grămadă mare, crezând că să trăiești cât lumea și pământul, tocmai acum când să te veselești, vine moartea în miczul nopții și bate la ușă spunându-ți: «Pregătește-te că mergem dincolo la Tatăl cerec ca să-ți dai socoteala de viața ta pe această lume!! Și vai și amar bogatul, dacă în cartea vieții tale, care este sus la Domnul, se va găsi scris numai fapte rele.

Frate Creștine,

In lumea pământescă ori ce are viață trebuie să moară. Aceasta este porunca Dumnezeui peste care nu se poate trece niciodată. Impărații și regii, bogății și săracii când sună ceasul cel de pe urmă ei părăsesc această lume vremelnică și trec dincolo, unde suprema judecată, fără să ia în considerație înalta situație pe care ai avut-o în lume te așează acolo unde meriți, acolo unde-ți este pregătit locul de veci. Faptele din viața ta vor fi cântărite cu dramul și dacă în lume nu ai făcut decât rele, nu ai știut decât să te îngrijesti de trupul tău, dându-i să bea și să mănânce, uitând cu totul pe Dumnezeu, dincolo te vei chinui, dincolo vei arde în cuptorul cel de foc unde viermele nu doarme nici odată. Vei zice tu acolo: «Doamne, dar când ai flămânzit și nu ți-am dat să mănânci, când ai însetat și nu ți-am dat să bei, când ai fost gol și nu te-am îmbrăcat»; și glasul Domnului din slăvile cereștii îți va răspunde: «Adevăr, adevăr zici vouă, că dacă nu ai făcut aceasta apropielii vostru, mie nu mi-ai făcut». Moartea este puncta de trecere din viața aceasta deșartă în lumea cea veșnică. Moartea este începutul altei vieți, cu multă deosebire decât cea de pe acest pământ, fiindcă acolo cei buni nu vor mai suferi, iar cei răi se vor chinui în focul cel nestins. Acolo vor fi la olaltă cu Satan și cu cetele lui, acolo vor avea de căpetenie, pe stăpânul tartarului, pe Diavolul cel nelegiuit care-și va bate joc cum va vrea el. În cealaltă parte, mai sus către tronul Divinității, vor petrece dreptii, veselindu-se înconjurați de sfinții îngeri și slăvind pe Dumnezeu. Acolo este primăvara veșnică, acolo sunt cântece de laudă pentru cel Atotputernic, acolo este lumină sfântă, pe căta vreme undă vor merge răii este întu-

nerec nepătruns, este plângerea și scrâșnirea dinților.

Dacă este așa, frate Creștine, tu cel care odată cu căderea frunzi îngălbenite de brumă și vânt rece de toamnă, tu cel care ți-ai umplut jirnițele tale cu toate rodirile și bunătățile, pentru ca să ai ce da trupului să bea și să mănânce, te-ai gândit că poți să poți în miez de noapte, când somnul îți este mai dulce, vine moartea și ți cere sufletul ca să mergi dincolo la Domnul?

Mai poți tu să viețuiești în lume fără suflet? Nu! Cine ți-a dat ție acest suflet?

Domnul și Dumnezeu cel rului și al pământului! Apoi dacă sufletul ți l'a dat Domnul și Dumnezeu cel rului și al pământului — pentru hrana lui, pe lumea de veci ai pregătit tu vreo comoară?

Unde sunt comorile tale? Unde sunt faptele tale cele bune, cu care să-ți încununești sufletul când vei părăsi lumea și te vei duce la Domnul ca să-ți dai socoteala de ce ai făcut cât timp ai călătorit prin lumea aceasta? Unde sunt?

Plângi și te tânguești acum! In zadar! Nimeni nu te mai ascultă. Ai avut destulă vreme ca să-ți umpli candelă de untdelemn. Ai avut destulă vreme ca să-ți pregătești comori fără de preț în cer unde molii nu le strică, rugina nu le ruginește și furii nu le fură. Dar ai fost lenș. Diavolul a pus stăpânire pe inima ta și în toată viața pământescă nu ai ascultat decât de el. Luați aminte că nu știți ceasul când Fiul Omului va veni. Luați aminte voi, care trăiți departe de casa cea dreaptă, că dincolo la Tatăl cerec nu se merge decât, încununându-vă sufletul cu fapte bune. Luați aminte că dincolo la Tatăl cerec comorile care le adunați, nimeni nu le va strica și le veți găsi așa cum le-ați trimis, când ceasul va suna ca să vă duceți la El. Luați aminte că sufletul nu moare niciodată și dincolo are nevoie de hrană și merinde. Cât aveți vreme pregătiți-vă că dulce și dătătoare de viață este acea hrană. Amin.

Pr. Dom. I. Iliescu Palanca

Răvașe Educative

PREȚUIREA CĂRȚILOR BUNE

Sipeturi și pervazuri.

Dragă Ileano!

Ce vremuri frumoase, vremuri biblice mai fuseră atunci!..

Basm, feerie ne cuprinsă de mintea omenească, minune Dumnezeiască, o să fie pentru toată lumea, în toate veacurile și în toate hrisoavele, scrisă și povestită din neam în neam: **Trecerea armatei noastre peste Carpați!**..

Eu am cutreerat șirul munților dela **Cornul Luncii** și până la muntele **Păpușea** în Muscel. Și am fost cu trenul prin toate trecătorile de mai multe ori și tot nu pricep cele 24 de aripi cu cari trebuie să fi sburat sinei noștri, acolo unde le zicea inima să se ducă spre a tăia cu spada lanțul robicii și descătușa măcar brațele femeilor, bătrânilor și copiilor, cari mai rămăseseră ne ciocârții de pintenajii lui Atila pe când erau ei stăpâni.

Mă gândesc mereu la **Calul Troei**, dar el a rămas mărtoagă pe lângă ducipalul românesc.

Și la pădurile seculare, și la râuri, și la șipote, și la fiarele munților mă gândesc, cât au fost toate de tăcute, de blânde și de înțelepte în noaptea aceia. Vezi că și ele știu unde-i poartă soarta pe copiii României de au fost toate mână în mână cu dânsii, c'asa veniseră rosturile vremurilor acum, auzi hotărâse degetul lui Dumnezeu și de aceia totul s'a desfășurat ca în feerie ca în poveste.

Nici unul n'a tremurat, nici unul n'a săvâit, nu s'a dat înapoi cu un milimetru de la datorie, n'a răsuflet, n'a clipit.

In noaptea aceia nu s'a auzit nici buciom, căci acela răsunase de mult în sufletul românilor, nici tropot de cal, nici șuerat de pasăre cobitoare, nici mormur de izvoare, nici fâșit de frunză în Carpați. Aici și în Carpați femeile aprinseseră la icoane candelile și cu mânele peste piept își așterneau crucile mântuitoare rostind pe șoptite sacrele rugăciuni ale strămoșilor: **Tatăl nostru!**

Tatăl nostru nu ne lăsa... Și n'a plâns nici una, ca și cum din mădularile lor nu se desprindea nimic. Toate știu că din ele și cu ele se va'nfrîpna se va țese: **Idealul Național.**

O femei! mare și înălțator a fost momentul despărțirii, mari vreau să fiți mereu, ca atunci când, a jesus în voi ori ce patimi, și ca albinele lucrătoare toate v'ați așezat la locul vostru, să împlețiți

cupunele de lauri pe cari tot voi a trebuit să le așezați curând, pe frunțile fiilor acestei țări, cari s'au întors, ca arhanghelii înconjurați de slavă și de lumini.

A! ce frumos era atunci și ce vitregie e azi între noi!..

Și voi, scumpe mame, fiice și surori oare în zilele acestea n'ați plâns de bucuria celor de peste munți?

Ce s'o fi petrecut oare, în sufletele voastre când ați văzut că armata vine la voi ca frunza și ca iarba ca să vă scape de robie? **Brașovul** Biserica Neagră, în cari Tepeș-Vodă, dase foc ungarilor, acum atâtea sute de ani, îi pretuise cât prețușe și îi tratase cum meritase. **Bran, Șapte Sate**, pline de fecioare mândre, cum vor fi răsunat ele de cântecile voastre când văzurăți venind pe bravii noștri ostași.

Vremurile astăzi sunt și mai mari și mai sublime ca

pe vremea legionarilor Romani.

V'ați gândit voi că acum se merge în Ardeal, fără pașaport? Și, iar cugetați că tricolorul... tricolorul național, spaima și groaza ungarilor acum nu mai stă ascuns în sipeturi și sub pervazurile icoanelor?

Șau incins femeile mijlocul, șau pus fecioarele la coade panglicele tricolore fără frică de sponga jandarmului. Au scos din chichițele lădiților și cea mai mică și cea mai nucezită și motololită cordea și cordeluța cu cele trei culori scumpe și când plângând, când răsând de bucurie au strigat: **Trăiască armata română!** In lădițe și sipeturi au început ași așeza teancuri, teancuri trusourile de nuntă, doar cu grija d'ași alege fie care câte un viteaz ostaș român. Șașa s'a făcut înfrățirea noastră ileano, auzi?

Baba Vișa

Sărmanul Florian!

... S'a dus dintre noi, mai acum câteva zile, învățătorul Ioan Florian din comuna Intorsătura Buzăului, jud. Brașov.

Ne-a părăsit un om pătruns de înălțimea chemării sale, pentru îndeplinirea căreia pusese în mișcare toate puterile cu care îl înzestrase natura.

Idealismul fantastic, crej pe băncile școlii, a întâmpinat obstacole în lumea realității... A luptat el cât a putut, dar văzând că nu ajunge să-și îndeplinească scopul propus, și-a curmat firul vieții.

Printre altele a contribuit, la aceasta, băjocura cu care se lăsa să îl întâmpina zilnic. Salariul, mizerabila sumă cu care este răsplătită truda învățătorului, n'a fost înamânt nici după trei luni lui Florian.

A așteptat, s'a resemnat, dar n'a mai putut. ... Și atunci, desnodământul fatal... In singurica-i cameră, ne-supărat de nimeni, Florian înărua diferite planuri, care de care mai ciudate, pentru a-și curma firul vieții sale nenorocite...

Frânghia asvârlită într'un ungher i-a atras luarea aminte. Atunci, totul a fost simplu. Florian s'a strangulat!

Cât s'o fi săbătut, cât s'o fi muncit, nimeni nu știe... In dimineața următoare, în zadar micii copilași îl așteptau. El întârzia ca niciodată.

Măi Florine, ce o fi de nu mai vine D-I inv.?!
— Poate c'o fi bolnav Ioane! L'am văzut eri tare pe gânduri și când ne-a povestit despre

«Dreptatea Leului», ochii i se umpluseră de lacrimi...

Se ridicase soarele sus și Florian nu se mai arăta. Grupuri, grupuri, copii nerăbdători își îndreptau privirile spre ușa singuratică, acum acoperită de frunze moarte, cu care se joacă vântul toamnei, pe care adeseori venia cu pași repezi, vîslarul Florian.

«Se zărește cineva după colț, grăi un școlar...

Privirile tuturor se îndreptară într'acolo.

Nu era el ci o biată babă, care-și sprîncea bătrânețea de o cărje încovoață; se apropiase încet, încet... Ochiul ei bătrân aproape decolorat, erau scaldăți în lacrimi.

«Pe cine așteptați?» întrebă ea.

— Pe D-I învățător.

Degeaba dragii mei, că el, bine făcătorul și bucuria noastră a murit!... O linște ca în mormânt. Sufletele nevinovate ale micuților s'au umplut de durere iar ochii lor dragălași erau scaldăți în lacrimi... Cine ne va mai povesti ca el, cine ne va iubi ca el... Acestea erau cuvintele rostite de buzele nevinovate ale micilor floricele chemate la viață.

Moartea inv. Florian ar trebui să dea de gândit celor mari și să nu se uite că nici o categorie de funcționari nu este mai rău plătită și ne la timp ca învățătorimea... Cine are urechi de auzit, să audă...

Sărmanul Florian!
Fie-i țărâna ușoară!

Alex. Vâlceanu

Celebrul învățat și scriitor Englez, Walter Scott, aflându-se pe patul de moarte a cerut fiului său să-i împlinească cea din urmă dorință zicând:

— Dă-mi cartea.

— Care carte întreabă fiul său nedumerit. Walter iritat că nu l-a înțeles, îi zise cam răstit:

— Una este cartea care cuprinde tot ce-i trebuie omului ca să fie fericit. Atunci fiul său înțelegând că este vorba de Sfânta Scriptură, la care tatăl său ținea atât de mult, i-o aduse, iar el, apucându-o într'o ultimă înclăștare, o duse la buze, apoi la piept și a dormi cu ea, somnul cel de veci! Această frumoasă întâmplare ne dovedește nouă, cât preț pun alte neamuri și chiar oameni învățați, pe această sfântă carte.

In Anglia, Belgia, Germania și alte țări din occident, funcționarul ca și meseriașul, agricultorul ca și lucrătorul în mine, simte o deosebită plăcere ca seara și în zile de sărbătoare să strângă familia horă împrejurul unuia care citește din sfânta scriptură, iar alții mai luminați, s'au mai bătrâni, tâlcuiesc diferite învățături, și-și măresc astfel moralul și voința de lucru, după pildele înălțătoare ale acestei cărți.

Biblia înainteașă mereu, cu tot vârtejul amenințător al mării și desertăciunilor lumesti care bântuie cu furie prin lume prinzând pe oameni ca o pânză de păianjen, cuvântul lui D-zeu tînde să cuprindă toată lumea.

In fiecare an ea se face cunoscută la popoare noi cari nu cunosc adevărul. «Societatea biblică britanică, înființată în 1804, care se ocupă exclusiv numai cu tipărirea și răspândirea bibliei în lume, a tipărit această carte în aproape 800 de limbi și a difuzat până acum aproape un miliard de exemplare.

Chiar și negrii din Africa au acum biblia scrisă în limba lor. Aceste socoteli ne dă nouă să vedem că pe cât de tare s'a întins răul azi în lume, pe atât de mult sporește binele. Și nu numai biblia este citită în alte țări! Fără îndoială că ea este cea mai răspândită, pentru că e cartea cărților și legea întregului creștinism, dar toate cărțile bune, în țările civilizate au o mare căutare și sunt cumpărate ca iarba de leac. Când un autor scoate o carte de sub tipar, toți se grăbesc s'o cumpere și el envoit s'o tipărească de 3-4 ori.

Cititul în alte țări nu e numai o plăcere ci chiar o datorie, o datorie pornită din instinctul fiecăruia de a se lumina prin citit.

La noi, din potrivă, gustul cititului e așa de puțin dezvoltat, că chiar gratuit de i se dă o carte sau o gazetă, n'o citește, ci înfășoară slă-

nina în ea. Sfânta scriptură, care în țările civilizate nu lipsește de pe masa ori căru gospodar, la noi mulți nici nu o cunosc. Nu mai vorbim de îngrozitorul număr de analfabeți, dar chiar și cei care știu carte nu citesc. Copilul eșit după băncile școlii mulțumit că a scăpat de o povară grea, nu mai citește nimic, că doar nu se face popă.

Puținele cărți care se mai citesc și pe la noi de popor, adesea sunt numai otrăvă pentru sufletul cititorului. Deceți-vă prin casele gospodariilor. Aveți să dați în primul rând de cărți ale sectelor religioase, cărți de descântece, de vise, romane, — și gazete rușinoase cumpărate de pe la oraș. Cărțile bune stau cu anii prin rafturile librărilor, iar gazetele sănătoase se nasc și mor mereu pentru că n'au cititori, iar cei care de silă de milă le primesc uită să-și mai plătească datoria. Și nu e bine așa. Cititul ne luminează mintea, ne înalță sufletul. Când citești o carte este întocmai cum ai sta de vorbă cu toți înțelepții și filosofi pământului și toți te-ar povățui și te-ar îndruma cum să trăiești în viață.

Acolo în carte tu găsești un prieten devotat, căruia-i poți dezvălui toate tainele inimii. Să ne strângem dar rândurile și să luăm pildă de la popoarele civilizate, urmându-le drumul căci numai prin citit v o m putea atinge lozina: «Luminează-te și vei fi!».

Al. T. Isofache--Bordești

Nunta'n Crâng

Ion Constantinescu Stejar

La izvorul cristalin Vin'mândruță, vin și din frunze de arin Nunta s'o'impletim.

Codru ne va fi altar, Streț, falnicul stejar; Licurci, cădelniți sfinte Ce în raze să ne-alinte.

Lumânări, o cicoare Cununiță, lăcrămioare Și betele din fuioar Toarsă de albina's zbor.

Gândăceii de mătase Haină mândră își vor conose, Spiculițe pe la brâu Cu flori albe de la grâu.

Cintilzoii, lăutarii, Vor chema toți cânturarii; Frunza ne vor fi mesenii, Iar mesteacăanii, curtenii.

Domnul ne va da atunci Aurul din prund și lunci; Și un mândru copilas, Cerbul îi va fi ca naș.

Evoluția agriculturii în decursul veacurilor

Istoricul agriculturii

La început agricultura a fost o artă simplă, când agricultorul se ținea de regulile păstrate prin tradiție. Dar cu timpul, ca tînde să devină o știință exactă, iar agronomul se conduce după reguli generale, cercetând cauzele și efectele permanente față de anumite fenomene cauzale.

Că agricultura a fost la început o artă simplă, este ceva natural. E. Chanrcin, cunoscutul publicist francez în domeniul agriculturii, spune că «originea agriculturii se confundă cu aceea a umanității». Afirmția sa este cam exagerată, cum dealfel spune singur mai departe că omul la început își îndestula nevoile cu hrana obținută prin vânătoare sau cu fructele și plantele găsite de-a gata. «Viața pastorală și nomadă a fost anterioară vieții agricole propriu zisă, a căror începuturi au fost destul de imperfecte și timide».

Cultura grâului con-fundată cu agricultura

Se găsește dovezi despre cultura grâului încă din epoca pietrii.

Din Asia trecu în Egipt, unde până astăzi căt vezi cu ochii, lanurile de grâu ondulează sub adierile mângâietoare ale zefirului, spune Jean Bayet în cartea sa *Egypte*. S'au găsit bucați de pâine și boabe de grâu, în mormintele Egiptenilor.

Grecia veche împrumută dela Egipteni grâul și arta de a cultiva pământul. Cu opt sau nouă veacuri înainte de Hristos, Hesiod scria într'un poem al său despre munca agricolă. Xenophon și Theophrast vorbesc în lucrările lor despre același lucru.

Romani au strâns lucrările referitoare la agricultură, începând cu scriitorii din anul 2000 înainte de Hristos, *Scriptores rei rusticae veteres latini*, cultura pământului a început sub ei să progreseze. Îngrășarea ogorului urmează semănării prin alternanță. Selecționarea plantelor devine o metodă bine cunoscută. Scriitorii de valoare ai timpului dau sfaturi de această natură în lucrările lor speciale. Industria agricolă progresează deosemeni și ea. Armatele romane au fost acelea cari, prin înființarea de magazii și brutării au dat o importanță reală serviciului de aprovizionare. Astfel prin anii 53—117 după Hristos, sol-

dații lui Traian nu-și mai fierbeau singuri grâul și nici nu-l mai purtau cu ei ca până atunci. Au fost totuși pieticii importante, cari au făcut ca pogresul agriculturii să stagneze apoi, în decursul veacurilor.

In evul mediu a avut loc năvălirea barbarilor. Tot atunci avem instituția feudalității, când deoparte erau muncitorii sclavi sau liberi și cei legați de pământ (*adscriptes glebes*), toți muncind ogorul cu totul rudimentar; iar de cealaltă parte era seniorul, care se ținea numai de răboai.

Odată cu slăbșitul evului mediu, agricultura renaște. O pleiadă de scriitori serioși dau la iveală opere importante de agricultură. Toate fețele se îndreaptă spre agricultură. După ce *Diderot* introduce în enciclopedia chestiuni de agricultură, se ridică în Franța pe timpul lui Ludovic al XV-lea școala economică fiziocrată (înființată de *Quesnay*, spre a susține că numai munca agricolă este productivă).

A trebuit oarecine timp până să se arate valoarea productivă și a industriei manufacturiere (*Adam Smith*), precum a comerțului și profesiunilor libere. Chi-

mă începe și ea să ocupe un rol important în această chestiune, ajungând astăzi la o dezvoltare extraordinară.

In zilele noastre avem epoca mașinelor agricole, cu aburi sau electricitate, care se alină în plină desvoltare și dela care se așteaptă o intensificare reală a producției agricole.

Influența agricolă asupra civilizației

Privitor la influența agriculturii asupra civilizației sunt discuții serioase, într'u cât unii sociologi nu admit aceasta. Totuși, cred că, a admite influența agriculturii în formarea societății organizate, pare să fie ceva natural.

Omul este un produs natural, lucru dovedit prin studiile multor savanți ai secolelor al XVIII și XIX-lea. Așa fiind, omul va avea cerințele impuse de instinctele care-l stăpânesc.

Intrebându-ni din roadele pământului, a văzut foloasele deosebite pe cari le-ar da unele din aceste produse naturale; cecace i-a trecut prin minte să se ocupe de cultivarea acelor plante cari îi dădea foloase reale.

Cultivarea acestora aduc după sine stabilirea, fixarea cultivatorului pe acele terenuri cari sunt prielnice agriculturii; îndeosebi, pe malurile râurilor.

Astfel se explică cultivarea grâului pe malurile Tigrului și Eufratului sau pe malurile Nilului. Odată omul ocupat cu muncile de această natură, a simțit nevoia să se asocieze cu cei cari aveau ocupații similare, în scopul de a-și împărți și cultiva pământul, cum și al altor interese comune.

In modul acesta s'a format clanul; căci el este prima societate organizată și stabilă; hoarda, fiind doar o asociație temporară, nestabilă și cu interese vremelnice. Din moment ce agricultura a creat societatea și deoarece agricultura impune organizarea societății, pe care o forma, nu putem admite decât că, clanul a fost celula originară a societății, întrucât el îndeplinește aceste calități.

Așa dar, rezultă că agricultura nu joacă numai astăzi un rol de frunte, ci a avut un rol constitutiv chiar dela începutul civilizației, fapt de care trebuie să se țină seamă. Adm. Căpt. Ovid Constantinescu

CUM SĂ INFAȚIȘAM MAI DREPT LIMBA ROMÂNEASCĂ ?

Taifas Protivnic între d. Avocat I. POPESCU-COPUZ și Arhim. SCRIBAN

URMARE

Chiar frații noștri din Transilvania, curajii la suflet și cu dragoste de neam și țară, au învățat și vorbesc limba din Regat. Asemenea și cei din Banat, Bucovina și Basarabia sînt dornici de a curăți dialectul lor, de cuvintele greoaie și ne românești; amestecate cu ungurești, sîrbești, bulgărești, nemțești, rusești, etc. Deci, mai ușor le vine tuturor de a vorbi și învăța cuvintele de origine latină, de unde ne tragem obârșia, de cât să-i învățăm ci-rificile noastre slave uitate și de D-zeu, nu numai de oameni, căci și din cărțile bisericilor unde mai dăinuiau, au dispărut bucoavnele cu totul.

Că un Domn Petronius de la «Viitorul» cânta acum 13 ani contra scrișului ne înțeles în limba poporului de la țară, unde din această cauză, nu pătrunde lectura (?) la sate !

Dar pentru D-zeu, de ce critica se contrazice cu fapta înțeleg să dai sîturi, dar să și faci aceea ce susții, iar nu una zici și alta faci. Insuși D.I. Petronius pe care P. S. Scriban îl ia ca chează în asemenea materie, serie «lectura» în loc de cetitul sau citirea. Cu astfel de exemple, la o parte; nu sîntem înțeleși. Noi nu criticăm ci voim să îndreptăm.

«In medio stat virtus», ziceau strămoșii noștri Romani, iar noi românii, zicem «nici prea, nici foarte, foarte». Să nu înțelegem coarda prea mult, că se rupe, și nici poporul nu mai știe după

cine să se ia, Asta înseamnă, limba împetrăită și asupra acestui cuvânt, deși P. S. Scriban îl întrebuințează, a promis că va scrie cu alt prilej.

Că nu ne mai putem înțelege cu locuitorii de la țară, tot noi sîntem de vină. Nu avem o normă, sîntem extremiști, unii vrem cultivarea poporului treptat, alții în prostime, după cum se zice că Petru cel Mare, ținea poporul rus în dobitoare, spre a-l putea conduce cu cîntul mai ușor. Azi însă nu mai merge. Poporul s'a deșteptat și vrea și el drepturi egale. De aci, «votul universal» egal pentru toți, desființarea boierismului sau mai bine zis a ciocoismului și improprietății, etc., etc.

Asupra cuvântului «Alteță Regală» contra căruia se ridică P. S. Scriban, că n'ar fi românesc și că trebuie zis «Prea Înălțată Doamnă» Nimic de zis. Dar și Alteță regală e tot românesc, și destul de cunoscut în înțelesul lui. Ba încă logica ne impune a zice mai bine și fără greș — Alteță Regală — odată ce Capul Statului se numește «Rege» iar nu Domn, fiind că după mine, unul singur este Domnul Domnilor — Dumnezeu — care stăpânește tot pământul, iar nu numai un popor. — Și apoi «Alteță» nu înseamnă oare «Înălțime» (?) Ne sbatem deci în zadar, că să ajungem la același rezultat.

Dar, încă un «dar», constat că m'am întins prea mult, n'am ce

face însă. Chestiunea e prea importantă și pentru mulțumirea mea sufletească voi mai da câteva exemple edificatoare, sperând că voi convinge și pe P. S. Scriban care și S'a are suflet de român și nu urmărește de cât același scop — dar cu o nuanță extremă spre stînga, înapoi nu înainte, adică nu vrea să-și seamă de evoluția și progresul tuturor lucrurilor din lume și care nu poate fi oprit pe loc.

Să mai luăm deci, câte va cuvinte ca exemplu, zise latinești, ce par a fi neologisme și înlăturabile, avînd altele în locul lor mai vechi — corespunzătoare, și totuși vom vedea că nu e tocmai așa: Spre pildă cuvântul selecție, a selecționare, înseamnă, alegere, a alege. Cu toate acestea există o mare deosebire.

Când zic, aleg din grămadă ceva cât îmi trebuie și ce mi place, nu e tot una cu a selecționa fiind că Selecția implică în sine o valoare a lucrului cel mai bun posibil, comparativ cu alte lucruri de același fel, sau a persoanei aleasă, care este superioară restului din grămadă, ori când și ori unde. Când zic mă duc la vot, nu e tot una dacă aș zice, mă duc la alegere; căci a merge la alegere, te poți duce și să privești, pe când la vot, trebuie să votezi vrînd nevrînd, fiind obligator, macar de ai anulă votul; iar dacă alegi, nu tot d'aua votezi pe cel mai bun și după merit ci după parțide, cum și se poruncește, fie

de interesele tale personale, fie de dragostea Șefului!

Cuvântul sentiță, este o hotărâre dată de Judecator, de condamnare sau de achitare. Nu o poți înlocui numai prin cuvântul hotărâre, căci o hotărâre poate s'o ia și o persoană de a face sau a nu face ceva; ori mai multe persoane la un loc, hotărînd între ele de a începe o întreprindere, pe când sentița am văzut ce înseamnă, și spre a fi înlocuită prin cuvântul hotărâre după dorința P. S. Scriban, trebuie să adăogi la hotărâre și cuvântul «Judecătorească» altfel nu se știe despre ce este vorba.

Cuvântul «Corset» nu poate fi înlocuit, de cât poate prin «Cingătoare de burtă» așa cum scria Ungurii firmele după alipirea la Regat, fiind obligăți a le traduce în românește.

Cuvântul Reporter n'are echivalent de cât prin penirasă, «Informator de gazetă».

«Delapidare» sau furt de bani publici, n'avam alt cuvânt mai vechiu, fiind că pe atunci nu se inventase astfel de furturi! «Delict» «delictiv» cel care a săvîrșit o faptă rea condamnabilă penalmente; dați-mi vă rog cuvântul cu care s'ar putea înlocui «Penal» de la pedeapsă; «Penitenciar» tot dela pedeapsă, sau penitență; dar Pușcărie, de unde vine?

Așa dar, după umila mea părere, cred că am convins și pe cei mai îndărătnici susținători ai întrebuirii cuvintelor vechi

slavone, în locul celor, latine, chiar fiind mai nouă, dar cari nu pot fi înlocuite cu altele de ori ce origină, ce nu reprezintă ideea exactă ce voim a exprima.

Uitasesm cuvîntul Vulg și Salvare. P. S. Scriban zice că vulg înseamnă popor și că Dl. Copuz scrie Vulg în loc de popor? Da, așa este, și mă justific pentru ce scriu astfel, și iată pentru ce. Fiind că poporul înseamnă o masă de oameni de toate categoriile, dintr'o țară oare care adică și buni și răi, și învățați și ne învățați; vulgul însă înseamnă grosul obicinuit al poporului de jos așa că vulgul nu înseamnă poporul.

Tot astfel și cuvântul «Salvare» nu are același înțeles cu «Scăparea» sau «Mântuirea» cum le confundă P. S. Scriban, căci scăpare se zice și când îl scapi pe cineva dela moarte sau dela un neoz; și când îl scapi dela pușcărie, dar mai ales când îl scapi din mână, neputându-l prinde; ori când scapi trenul, ceea ce cred că nu e tot una cu salvarea (?) și când scapi o alacere din mână, sau o ocazie oare care.

Salvarea însă are cu totul alt înțeles, și se referă mai mult la durerile fizice, la sănătatea și pericolul de moarte ori de suferințe, pe când «Mântuirea» se referă numai la suflet; de aceea nu putem zice Christus Salvatorul ci «Mântuitorul sufletelor noastre» și tot de aceea nu s'a zis Societatea Scăparea sau Mân-

uirea ci s'a botezat cu numele de Salvarea, care este mai propriu, mai corespunzător scopului pentru care a fost înființată.

Așa dar Pr. Cucernice, lasați-o mai moale cu sîturile greșite a leze, cum am dovedit mai sus, și nu mai umflați așa lucrurile până la denaturarea înțelesului lor—câci și eu mă dau după păr, nu de voia mea ci din cauza curentului care mă împinge mereu înainte și care ne obligă să nu stăm pe loc ci să ne mișcăm odată cu evoluția și progresul timpului.

Deci, vinovatul de mine, să nu fiu prea mult acuzat și dat publicității că aș vrea să produc o revoluție în scrisul limbii românești și să scot afară cuvintele slavone spre a le înlocui cu cele latine zise neologisme. Nu; singurul revoluționar în acest sens a fost numai nemuritorul Heliade Rădulescu, care s'a răvrătit contra tuturor cuvintelor din limba românească, de ori ce origină străină afară de cea latină în special contra slavonismelor atât de dragi P. S. Scriban—și Heliade a creat un curent puternic în direcția latinității noastre care a adus mare folos și mai dăinuiește încă și azi. Ce păcat însă că oameni ca Heliade se nasc foarte rari, și el n'au avut parte de urmași cari să-l înlocuiască și să i se împlinească dorința; și chiar dacă sînt, stau departe de treburile publice—Că de ar pune Dumnezeu; Pe ori ce om la locul său; Am pro-

gresa mult mai iute; Făr'ca alții să ni-ajute».

Astfel că, după cum vedeți eu urmez calea dictată de sufletul meu și inspirată din ceea ce am învățat de la profesorii mei și marii înaintași ai neamului nostru românesc. Și nu umflu lucrurile căci nu mă pricep la așa ceva, cum spune P. S. Scriban; fiind că știu că numai cimpoiul se umflă și baloanele, iar acum în urmă se umflă și roatele de cauciu de la biciclete și automobile, cât privește Umflatul lucrurilor, n'am auzit până azi și nici nu pricep cum va fi asta. De aceea eu nu încerc să umflu și nici să mă umflu, căci mi-e teamă să nu pășesc ca broasca din labulă.

Conchid și zic, la o parte cu slavonismele uitate și neînțelese de mulți — la lăsam acolo îngropate în uitarea trecutului pe care să nu'l mai dorim, și înainte tot înainte pe drumul latinității care ne face cinstul, chiar dacă cuvintele lajinești, ori franzești cari au aceeași origină, ar părea neînțelese pentru un moment, ele sînt necesare curățirii limbii noastre strămoșești a cărei obârșie nu trebuie s'o neglijăm. Dar dacă, încă vre o bucatărească ca aceea a P. S. Scriban s'ar găsi nepriceput în a înțelege sensul acestor cuvinte nouă latinești și să i se împlinească dorința; și chiar dacă sînt, stau departe de treburile publice—Că de ar pune Dumnezeu; Pe ori ce om la locul său; Am pro-

Avocat I. Popescu Copuz

RĂSPUNSUL NOSTRU

URMARE

Cititorii își aduc aminte cum am isprăvit noi partea noastră de răspuns din nr. trecut. Era vorba că d. Copuz hotărâște cu dela sine-putere, ca vorbe românești, cele care mai întâi trebuie cercetate dacă sunt românești sau ba. Căci nu orice vorbă, care se găsește azi pe buzele unora, poate fi luată ca vorbă cu dreptul de a se truți ca vîlstar al limbii românești. Așa, multe vorbe sunt luate de vînt din franzește și aduse la noi de un ziar sau altul. Urmează să le punem pe cea de românești? Și se poate săvârși aceasta pe temei de hotărâre personală?

Totuși d. Copuz așa face. E vorba de cuvântul Alteță. Dar ce ai cu el? zice domnia sa, e cuvînt românesc. Mai ar spune că și Ștefan cel Mare știa de el. Totuși cuvântul Alteță e de eri, de alaltăieri. Lui Cuza nu i se zicea «Alteța Sa», ci «Înălțimea Sa Domnului Românilor». Tot așa i s'a zis lui Vodă Carol, Lui nu i s'a zis «Alteță», cât a fost prinț sau domnitor, ci «Înălțime», ca și lui Cuza. Abia după ce familia noastră regească a sporit, după ce a venit Prințul Ferdinand și am mai avut apoi și alți prinți, a intrat vorba de «Alteță», care e vorbă de prisos, fiindcă noi avem vorba «Înălțime» și nu aduce nimic peste aceea.

Dar aici vine samovoinicia domnului Copuz, care orice i se pare, hotărâște de la domnia sa și a așa ori altfel.

Un om de legi ca domnia sa trece cu totul peste legi și vine cu bunul plac. Apoi nu așa, cocoane, ci aici trebuia nu merge pe poruncă și pe gust, ci pe dovadă. În astfel de treburi, toate vorbele noastre *tantum valent quantum probant* — atîta pretinșcut cât dovedesc. Tot ce nu e dovedit, tot ce e trîntit înainte cu răsfață ce e așa ori altfel, e vorbă în vînt. Nimenea nu e dator să creadă pe cuvînt, pentru că avem capete ca să cutegăm, nu ca să știm de frică.

Apoi atunci care sunt dovezile că cutare vorbe strigate de d. Copuz ca vorbe românești sunt cu adevărat românești?

Nu e niciuna, că d. Copuz se scuștește de a aduce, Cutare vorbă e românească, fiindcă zice dumnealui că e românească.

Dar noi dăm totuși un mijloc prin care să putem alege dacă cutare vorbă e românească sau ba, și acest mijloc este de a vedea dacă Românii nu înțeleg aceea vorbă. Dacă ei nu o înțeleg, înseamnă că ea n'a intrat în vorba Românilor, e străină de ei. Am putea face un pas mai departe și să vedem dacă vorba este intrată în întrebuințarea scriitorilor care scriu pentru largul neamului, nu numai pentru tabere înguste, cum e Mihail Sadoveanu, și am putea să cunoaștem dacă ei au pus pețete românească pe cutare cuvînt.

Fără astfel de cercetare, cum ai să poți spune de un cuvînt că e românesc, numai fiindcă-l găsești în vorba sau scrisul unora? Ai să poți spune despre *imixtiune*, pe care-l întrebuințează unii, că e cuvînt românesc?

Dar însuși d. Copuz, cercetat de aproape în ce crede dumnealui, se vede că singur mărturisește slaba pătrundere între noi a unor cuvinte, fiindcă nu sunt înțelese, și atunci urmează că aceea nu sunt românești. De pildă, zice că țărani sunt prea bucuroși ca, vorbind cu noi, să audă de la noi cuvinte mai înalte, ca să învețe și ei ceva și nu tot vorbe de ale lor și că acum la țară sînt destui oameni trecuți prin școli, care le înțelege. Dar a spune că ai la țară oameni trecuți prin școli care înțeleg vorbele nouă, înseamnă că sînt o sumă de alții care nu le înțeleg. Și apoi nu e de loc adevărat că toate vorbele nouă sînt înțelese de oamenii trecuți prin școli. Cine nu are destul cunoștință de limbi străine nu le înțelege. Dovadă că eu am dat pilde de oameni care n'au înțeles atâtea cuvinte pe care li le-am pus înainte, și nu de la țară, ci din oraș. Iar cât privește că oamenii de rând vor să audă vorbe subțiri, alt neadevăr. Lucrul acesta eu îl încerc în fiecare zi cu oamenii de rând, dar care știu a citi și a scrie. Încep a le vorbi ceva cu vorbe pe placul d-lui Copuz și li se pare că-i iau în răs, că le vorbesc așa ca să răd de ei. Dovadă siluina mea, care e jărăncă poleită la oraș, căreia îi vorbesc de *expectațiune* și de *elucubrațiune* și care spune că vreau să fac haz pe socoteala ei. Deci pe când eu aș dovedea cu fapte ce spun, d. Copuz numai spune fără a dovedi nimic.

Tare pe spusele sale însă, c. Copuz zice că oamenii aruncă din mână ziarul dacă găsesc în el cuvinte ca *pospai*, *oghial*, *tu-nă sobă*, *proștire*, pentru că sunt cuvinte prea vechi și neînțelese. La acestea răspundem că d. Copuz nu alege mai întâi ce este cuvînt învechit și cuvînt nou. Pildele pe care le dă sînt o astfel de dovadă. Căci de unde scoate dumnealui că cuvîntul *proștire* e cuvînt învechit? E singurul cuvînt pe care-l au Moldovenii pentru a spune ce spun Munteni prin cuvîntul turcesc *cearsaf*. Adică dacă n'om scrie *proștire* (de fapt eu n'am scris, că n'am avut prilej, dar așa scrie), cum să scriem? Ii avem pe cearsaf, Știe d. Copuz alt cuvînt nou? Eu nu știu. Apoi atunci de ce nu vrea domnia sa să scriem *proștire*, care are tot atîta preț cât are și *cearsaf*? Mai au Ardelenii cuvîntul «lepedeu», care e unguresc.

Cum se vede, d. Copuz se leagă în vînt de vorbe din limba de azi, pe care le pețetează ca învechite, cași cum ai vește altele în locul lor.

Dar în locul cuvîntului *pospai* ce-ar vrea dumnealui să punem? *Pospai* și *pospăială* sînt cuvinte în locul cărora nu avem altele. D. S. Mehedinți le întrebuințează des în scrisul său. Deci nici acesta nu e cuvînt învechit, ci e singurul cuvînt întrebuințat pentru a spune ce roșim prin el.

Cât privește pe *tu-nă sobă*, nici acesta nu e învechit, ci e un provincialism din ziua de azi, pe care noi nu-l întrebuințăm, fiindcă nu ne înțelege lumea cu el. Noi vedem lucrul așa cum îl vedea Mitropolitul *Simeon Ștefan* acum aproape 300 de ani, care în prefața Noului Testament dela Alba-Iulia (1689) scria că acele vorbe sînt mai bune, care umblă pretundinea. Ce să fac cu «*tu-nă sobă*» ori cu «*țipă-l afară*», pe care-l au Românii de peste munți? Ele sînt roșiri de azi, dar noi nu le întrebuințăm. Prin urmare d. Copuz a făcut gaură în apă cu astfel de fapte. Domnia sa nici nu știe care sînt cuvinte învechite și care nu. Ca să li fost învechite, ar fi trebuit să arate că au venit altele în locul lor. Dar care e cuvîntul de azi în locul lui «*pospai*»? Nu e nici unul. Toată lumea zice «*pospai*» și toți te înțeleg cu el.

Dacă am lua cuvîntul *prîpășit*, om de *prîpas*, pe care d. Mehedinți le întrebuințează cu multă plăcere? În locul lor a venit acum cuvîntul «*intrus*». Ei ce ziceți? Este acesta cuvînt românesc, pentru că se găsește în gura și scrisul unora? Nu e; Românii zice «om de *prîpas*» sau «*venetic*». Zi-i *intrus* și nu va înțelege.

Deci vorbele de acest fel stau în mijlocul nostru fără nici un folos, fiindcă nu aduc nimic nou. Ce este că omului căruia îi spuneai ceva cu vorbă veche, acum îi spui cu vorbă nouă? Dar îi spui ceva mai mult decît îi spuneai cu vorba veche? Nu. Atunci pentru ce să umbli după ea? Las-o să zacă unde este, în franzește și întrebuințează-o când vei vorbi franzește. Dar când vorbești românește, pune vorba ta.

Alte neamuri se silesc să găsească cuvinte în limba lor și fac lață mai mult cu ce au în ele. Cum ziceam noi «*înălțime*», în loc de *altetă*, zic și ei tot «*înălțime*». Nu-și fac socoteală că dacă vorbesc de înălțimea unei case unui pom, n'ar mai putea zice așa și unui prîntel. Zic cu același cuvînt și merge. Nemții de pildă, numesc înălțimea, mărteja *Hohheit*. Dar zic și prîntelul *Hohheit*. Nu alegară pentru aceasta la un cuvînt nou, Englezii la *lel*, Numesc înălțimea *highness*. Dar zic tot așa și prîntelul. Nu caută o vorbă nouă, fiindcă e vorba de prînt.

3. D. Copuz crede mai departe, că poate să împotriva mea cu vorba: dacă la noi vin vorbe nouă, e semn de propășire, iar altfel, dacă rămănem la vorbele vechi, ne întorcem din calea propășirii.

Lucrul însă e foarte greșit înțeles în felul acesta. Propășire este în această materie, nu prin vorba care nu aduce nimic, ci prin cea care aduce ceva.

De fapt, vorba prin sine nu înseamnă nimic. Temeiul este să fie înțeleasă și să-i spue ceva. De pildă, dacă zic «*busculadă*», cum era deunăzi în ziarul «*Dimineața*», vorbă pe care nu o înțelege nimenea și poate nici d. Copuz, ce era dacă ziceam pe românește «*imbrănceală*»? Ce mi-a adus pe deasupra (d. Copuz ar zice «*in plus*») vorba *busculadă*? Chiar nimic. Căci ea spune pe franzește tocmai ce spune imbrănceală pe românește.

Omul, de câte ori se ispitește cu astfel de vorbe și crede că aduce pe românește un înțeles nou, să se întrebe numai ce înseamnă ele în limba din care sunt și luate. Dacă zic, de pildă «*tatonez*», este aceasta altceva decît «*băjbăi*»? Nu, ci pentru a spune pe franzește vorba românească «*cu băjbăi*» sau «*di-buiesc*», zic pe franzește *je tatonne*. Va să zică *tatonatul e di-buit sau băjbăit*. Atunci pentru ce aș mai spune în românește *tatonez*, când de fapt a *tatona* nu e alta decît a *di-bui* sau *băjbăi*?

Așa s'a păcălit unul să creadă că *suvenir* e altceva decît *amintire*. A croit regulă dela el, cum croiește d. Copuz, că *suvenirul* e una, iar *amintirea* alta.

Bine, omule, i-aș li spus, dar când vrei să traduci pe franzește cuvîntul *amintire*, cum ai să-i zici? N'ai să-i zici *suvenir*? Dacă ai să vrei să dai pe franzește numele cărții «*Amintiri dela Junimea*», cum ai să-i zici? Nu așa că *Souvenirs de Junimea*? Atunci cum *suvenir* e altceva decît *amintire*?

Iată, pe calea aceasta, prin punerea în cîntar cu cuvintele limbii din care ai luat, poți cunoaște că atatea vorbe luate din străini nu spun nimic mai mult decît vorbele noastre. De aceea încă odată; afară cu ele! Afară cu «*in stare de ebrietate*» în loc de *beat*, fiindcă ebrietatea nu e altceva decît beție; afară cu «*innumarea*», ci zi «*ingropare*» sau «*inmormântare*»; afară cu «*himen*» și să zici «*nuntă*»; afară cu «*dotă*» și zi *zestre*. Așa și cu multe altele.

Acum ce să vezi? d. Copuz cade tocmai în păcatul celui pomenit mai sus. Cu fiecare cuvînt nou primit în limbă, crede că vorba nouă aduce un înțeles deosebit. Cu aceasta și apără cuvîntul lor și zice că nu ne putem lipsi de ele, fiindcă, cu fiecare vorbă nouă vine și un înțeles nou. Noi însă n'am tăgăduit că trebuie să luăm vorbe care aduc un înțeles.

Când nouă ne-a venit *trenul* de peste graniță, s'a sărșit și zicem *tren*, că nu se poate altfel; așa cum zicem *chibrit* cu vorba pe care am luat-o dela Turci, împreună cu lucrul; nu cu celui

zicem *portocală*, cu vorba pe care am luat-o dela Greci împreună cu roada. Alte limbi, precum și Rușii, au avut norocul să se poată sluji și pentru aceasta de cuvinte din limba lor. Nemții și zic *trenului țug*, iar Rușii *poiez*. N'au luat vorba nici dela Franzeji, nici dela Engleji. Noi n'am putut găsi un astfel de cuvînt și zicem *tren*, așa cum am luat vorba dela Franzeji. Deci în această privință nu este nimic de zis. Dacă ne-ar veni acum o mașină nouă din America, cu un nume al ei, am lua mașina cu un nume cu tot.

Dar cum am spus, nu e vorba de aceasta. E vorba de cuvintele pentru lucruri sau stări pe care le avem și deci avem și cuvinte cu ele. Ei, aici vin scorniturile domnului Copuz pentru a spune că cutare cuvînt nou aduce și un înțeles nou.

Lucrul acesta însă trebuie discutat pe teren. Dă-mi cuvinte să vadă sunt cuvinte care aduc ceva ori spun tot ce se spun cele vechi?

Cuvîntul *gramatică*, *dicționar*, *fi-zică*, *chimie*, *oxigen*, sînt cuvinte care în adevăr aduc ceva nou. De ele nu mă pot lipsi. Gramaticii pot să-i zică *știința limbii*, dar e mai lung, și apoi și filologia e tot știință a limbii. De va fi vorba de cuvinte de acestea nu vom fi împotriviți, deși și aci niște oameni cu simț de limbă puteau fi mai cu grijă în primirea lor. Dar ce ne facem cu cele care nu aduc nou? Ce ne facem cu vorba «*course*», care nu aduce nici o nouitate față de cuvîntul românesc de «*alergări*»?

Dar tocmai asta nu înțelege d. Copuz. Domnia sa nu face deosebire între vorba care nu aduce nimic nou și cea care aduce. Domnia sa ia toate cu toptanul și zice că toate aduc. la vorbe de care ne putem lipsi și zice că aceea aduc ceva nou.

Eu am spus că descurcarea aceasta trebuie urmată pe teren. Deci hai să le luăm la descurcat și să vedem cine are dreptate.

Dacă eu am spus că noi avem vorba de «*zgomot*» și că atunci ce mai umblăm și cu cea de «*vacarm*», care se găsește uneori în ziare, d. Copuz zice: Nu! *zgomot* nu e «*vacarm*». Prin «*vacarm*» înțelegem tumult, care nu e un simplu *zgomot*.

«*simplu*», singurul pentru care, după părerea d-lui Copuz, se întrebuințează cuvîntul «*zgomot*»?

Avea să aștepte venirea cuvîntului «*vacarm*» și să aibă numai cugetarea cuprinsă în cuvîntul «*vacarm*», dar nu și cuvîntul?

Ar fi copilăros să credem că ei își frământau gândurile fără să poată spune aceasta prin vreau cuvînt. Și, de fapt, ei aveau de unde lua vorbe, când aveau nevoie. Mai înainte de a avea limba franceză la îndemână, o aveau pe cea grecească. Au luat din aceasta destule cuvinte, care acum o sută de ani se găseau în limba noastră așa cum azi le avem pe cele franzești. Ba încă pe multe grecești din vremea ianariștilor le avem și azi. Deci dacă Românii aveau de unde lua vorbe străine, cum iau acum din franzește, de ce, dacă aveau cugetarea cuprinsă în «*vacarm*», fără să aibă și vorba în românește, — n'au luat o vorbă din grecește?

N'au luat fiindcă n'au simțit nevoie. Ei se îndestulau cu cuvîntul «*zgomot*» pentru a spune ce le trebuia lor. Mai aveau pentru aceasta și cuvîntul «*huet*». Dar un cuvînt ca *vacarm*, nu le-a trebuit. Deci au avut cugetarea despre asta, iar cuvîntul nu le-a adus nimic nou. Au vorbit despre cele cuprinse în «*vacarm*» și au înțeles despre ce e vorba, fără să mai caute catalige din alte limbi.

Dar acum să întorcem întrebarea după regula de care am pomenit mai sus: la să vedem cum zice limba străină, când noi voim să spunem în ea ceva scris la noi cu cuvîntul «*zgomot*»?

Dacă spunem că s'a stîrmit, huet drăcesc sau un zgomot a-surzitor, n'am să spun că s'a născut un *vacarm* infernal? Cuvîntul de «*zgomot*» sau «*huet*», pe care-l scriu în românește, n'am să-l traduc în franzește prin «*vacarm*»? Atunci ce este acest cuvînt în limba de baștină decît tot ce este cuvîntul «*vacarm*» în franzește? Franțuzul spune în limba lui prin «*vacarm*» tot ce spun eu în limba mea prin «*zgomot*» sau «*huet*».

Dar să mai luăm alt cuvînt al dumnealui, zice că «*balivernele*», cuvînt care se găsește azi în scrisul unor ziaristi, este altceva decît «*leacuri*». Dar atunci cum ai să traduci în franzește «*leacuri*»? N'ai să-i zici «*baliverne*»? Tot așa zice că «*inventat*» nu e «*născocit*». Dar fiindcă «*invențiunile*» nu sînt de ieri de alaltăieri, ci erau și pe vremea lui Constantin Brîncoveanu și a lui Antim Ivrănean, oare cum vor fi zis ei unei invențiuni noi? Nu-i ziceau «*născocire*»? Să căutăm în predicile lui Antim Ivrănean și să vedem, atunci cum «*invențiune*» nu e «*născocire*», dacă Românii înainte vreme au zis «*invențiunii*», «*născocire*»? Ce spui acum prin vorba «*invențiune*», ziceai

odată prin cea de «*născocire*» și se zice până în ziua de azi.

Culmea este că d. Copuz zice că «*dubios*» nu e tot una cu «*îndoielnic*». Dar dacă vrei să traduci pe «*îndoielnic*» pe franzește, cum ai să-i zici? Nu «*dubitatis*»? Deci ce e «*îndoielnic*» pe românește este «*dubitatis*» pe franzește. Intre ele nu e nicio deosebire.

Se spune d. Copuz sunt curate nălciri, pe care nu le poate dovedi cu nimic și nici nu dovedește. Căci, de fapt, vedeți care e felul dumnealui; afirmă și atât. Deci să-l credem pe cuvînt. Eu, precum vedeți, nu-l cred și dovedesc că lucrurile stau dimpotrivă. De acela scrisul meu și e și mai lung, fiindcă dovedirea cere să te întinzi ceva mai din larg.

E plin de tot hazul acest chip de a trata al d-lui Copuz, fiindcă, dacă la fiecare cuvînt pe care-l iau de aiurea, zic că are alt înțeles, de fapt croiesc o limbă nouă. Poftesc a spune că vorba luată din franzește și adusă în românește, ar însemna altceva decît ce înseamnă în franzește. Dacă, de pildă, «*dejun*» înseamnă «*prânz*» în sistemul d-lui Copuz, vorba franzească ar însemna altceva, a fi mai mult decît prânzul. Dar dejunul e masa de amiază, întocmai ca prânzul. Dacă cuvîntul *imortalitate* înseamnă *nemurire*, după judecata d-lui Copuz, *imortalitate* ar fi altceva decît *nemurire*; dacă *hebdomad* este *săptămînal*, după d. Copuz, *hebdomad* e altceva; dacă *solvable* înseamnă *platic*, după d. Copuz înseamnă altceva; dacă *difficultate* înseamnă *greutate*, după d. C. *difficultate* e altceva; dacă *evaluarea* este *prețuirea* (cum auzeam eu în casă în copilăria mea), după d. Copuz e altceva; dacă *dauna* e *pagubă*, după d. C. e altceva și așa d. Copuz dă fiecărui din aceste cuvinte, luate din franzește, un înțeles pe care ele nu-l au în franzește. Deci domnia sa scornește o limbă nouă. Cuvintele luate din franzește, pomenite mai sus, au în românește, după socoteala d-lui Copuz, un înțeles cu care le îmbracă domnia sa și care nu se mai potrivește cu cel din franzește. Atunci dacă unul scrie «*vîntuleț matinal*», în loc de «*vîntușor de dimineață*» oare matinal nu e în franzește ce e «*de dimineață*», pe românește? Și dacă nu e, cum ai să-l traduci pe franzește? Unii zic azi *lustru* în loc de *poli-candru*. O fi poate lustrul altceva decît policandrul?

La astfel de răsturnări a înțelesurilor ajunge d. Copuz, Avem să mai vedem și altfel în nr. viitor.

Arhim. SCRIBAN

„Asociația Creștină a Tinerilor“

Decurând mi-a fost îndreptată atenția asupra unor articole apărute în ziarul «London-Times» și «Boston-Monitor», semnate de dl. F. E. Stevens de la «Asociația Creștină a Tinerilor», asupra situației, țării noastre. Autorul se află în România din timpul războiului și cunoaște țara noastră îndeaproape. Munca pe care o depune de a face cunoscut ceea ce simte despre România e de altfel binecunoscută la noi, și nu putem decât mulțumi domniei sale pentru serviciile aduse în a face țara noastră cunoscută în lumina adevărului, în țeri puternice și bogate ca Imperiul Britanic și Statele Unite din America.

În articolele sale, dl. Stevens schițează și analizează problemele și interesele de consolidare ale țării noastre, dorind ca România să ocupe printre marile națiuni ale Europei, locul ei de onoare. Astfel de articole constructive despre România, scrise de autori străini cari trăiesc de ani de zile printre noi, putând cunoaște și simți chestiunile românești, sună mijloace cari nu pot decât să servească propagația noastră în străinătate.

Dar activitatea d-lui Stevens e mai mare prin lumina depășită printre tineretul nostru. Intâlvă rășit de colegul său, dl. Brown, au reușit să organizeze pe o cale modernă instituția intitulată «Asociația Creștină a Tinerilor». — A. C. T. —, care astăzi a fost naționalizată și recunoscută de Statul român ca o «persoană juridică». Ideea lor a pornit dela succesul acestei asociații în America, fiind introdusă din Anglia în timpul când populația dela țară a început să imigreze la orășe.

Credința d-lui Stevens e că România va trece spre o perioadă industrială, așa cum America a trecut, și de aici necesitatea unei instituții moderne pentru a ocroti și îndruma tineretul venit la orășe.

Trecerea aceasta bruscă necesită pentru tineret o instituție care să țină locul familiei și să îndrumeze aceste suflete curate de pericolele din orășele mari industriale, și să poată găsi sfaturi, prieteni, și un ajutor.

Din fericire, s'a găsit un om bogat care e interesat de a vedea această instituție luând un mare avânt și în România.

«Asociația Creștină a Tinerilor» din România are sediul principal în București, și pune astăzi la dispoziția tineretului, în clădirea sa din strada Sălcilor, No. 13, hotel, restaurant, bibliotecă, școală, și tot ceea ce tânărul simte nevoie fiind departe de familie.

Se speră a se ajunge curând să se clădească o construcție imensă cu tot confortul modern, și direct sub conducerea directorilor români, care să întrecă pe acea din Praga în valoare de peste o sută milioane de lei, sau pe acelea din Varșovia și Atena.

La început era suspectată de către cei cari nu cunoșteau scopurile umanitare ale instituției internaționale numită «Asociația Tinerilor Oamenii Creștini». — Y. M. C. A. —, prin faptul că emblema era un triunghi roșu. Englezii și America au adoptat triunghiul fiindcă doriau să desvolte o asociație a tuturor claselor sociale, sufletește, trupest și intelectual; iar roșu, pentru a simboliza viețea, sângele și sănătatea din tineret.

Sanctitatea Sa Patriarhul Miron Cristea, pentru a evita orice confuzie, a notărit să se pună în mijlocul emblemei o cruce pentru a se arăta că e creștină, iar studențimea română a decis ca vultul românesc să fie pus deasupra triunghiului pentru a indica naționalitatea românească.

Astăzi asociația dispune de 600 membri activi. Progresul activității consistă din lecții de limbi moderne, conferințe, servicii religioase, discuții cu subiecte din biblie, șezători, lecții de gimnastică, muzică, sporturi, tenis, baseball, scrimă și box.

Întru cât, derivă din jocuri sau chiar din gimnastică făcută în spiritul de jocuri, în scopul de a întări sistemul nervos.

Exercițiile conduse de domnul Stevens încep foarte de dimineață, întru cât Profesorul are convingerea că exercițiile luate pe stomacul gol și sub formă de jocuri, înviorază întregul organism.

Un joc modern introdus decurând e acela numit «Badminton». Este jucat la o rețea de tenis, dar mingea are atașată la ea pene și nu trebuie să atingă niciodată dușumeaua. Oferă multe experiențe și crează multe surprize, cari țin pe jucător încordat până la sfârșit.

Altă activitate intensă a asociației este aceea a coloniilor

de vară. Astfel aproape de Timișul-de-Sus, din creierul Carpaților, într-o regiune unică de pitorească și sănătoasă, a fost dezvoltat un campament de vară model.

Ca ziarist, d-l Stevens a publicat în ziarele engleze și americane o serie de articole asupra acestei activități din România, atrăgând cu această ocazie atenția străinilor asupra comorilor de stațiuni climatice, și posibilitățile din România.

Noi Români apreciem «Asociația Creștină a Tinerilor» fondată din cei doi prieteni ai României și o recomandăm călduros tineretului spre folosul lor.

Gheorghe V. Lohan
Prof. de Limba Engleză

Clipă pe Veșnicie

«Pregățiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui». (Matei 3/3).

Privind trupul nostru și cercetându-l, aflăm că este stricăcios, farâncios, că adică la un moment dat ne poate părăsi și aceasta în mod sigur. Necunoscut rămâne numai ceasul în care aceasta se va întâmpla. Până de lacrimi și de jale va fi această oră!

Nu ne rămâne nestrăcutos după moarte, decât sufletul, care se găsește împodăbit cu hainele pe care le-a luat în această lume, cât a fost în corp. Psihoza în religieuna creștină este admirabil descrisă de Sintezele Scripturii, și după moarte sînt două căi: una de chin, și alta de fericire. Pregățiți calea Domnului, căci gînd-o va găsiți calea voastră spre fericire. Drepte faceți cărările Lui, căci vă îndreptați viața pe cărarea fericirii. — În «Glasul Monahilor» nu mi aduc aminte ce număr — spunea pe o ultimă pagină: cuvîntul cel mai scurt din lume este vorba: «clipă»; iar cel mai lung este înțelesul: «veșnicie».

Vorbind de aceste două cuvinte, după concepția creștină, înțelegem prin clipă viața lumescă, psihicorporală, iar prin veșnicie înțelegem viața metalizată, pur spirituală. Clipă și Veșnicie. Aceste două noțiuni sînt într-o așa de strînsă legătură, că starea celei de-a doua depinde de cea dintâi. Veșnicia depinde de clipă, carei croșete drumul prin cea dintâi. Nimeni nu poate urma alt drum, decât cel pregătit din această viață, căci după moarte existența sufletului se continuă pe baza pusă în viața de o clipă. Viața veșnică se clădește pe cea de o clipă. Dacă în această viață am făcut o temelie solidă, dacă sufletul nostru ca împreună locuitor cu trupul este autor de fapte bune, după moarte va urma calea bună, fericită. Dacă în viața aceasta de o clipă și-a făcut o temelie din fapte rele, după

moarte — este și foarte logic va urma calea celor răi, calea care duce în iad, care se varsă în țara scrișurii diavolilor.

Cu viața de o clipă putem câștiga pe cea de o veșnicie. Cu viața de o clipă, trecută în fapte bune, se câștigă fericirea veșnică și invers. S'ar putea face o asemănare cu proverbul: «n'aduce anul ce aduce ceasul». Ceasul ne poate scăpa dintr-o primejdie, dar tot el ne poate aduce și moartea.

Dar viața de o clipă pe cea de o veșnicie! Suferiți, faceți fapte bune în viața aceasta ca să găsiți bine în cea de dincolo. Nu căutați să găsiți mărfa viații în o clipă. Dacă din întâmplare sînteți «epicurei» și înșelați. Clipa este o «vale a plîngerii» (...) Adevărata viață este aceea, care n'are slărire, viața fericită, lădu nu mai este o viață, ci o grozavă chinuire, o agonie veșnică (după cum aflăm din Biblie).

Faceți în viața aceasta binele sacrificiul clipa pentru veșnicie. Binele de o clipă aduce fericirea veșnică ducându-vă la «cele ce ochiul nu a văzut, urechea nu a auzit și la mintea omului nu s'a suit».

Sacrificați clipa pentru veșnicie ca să nu jertfiți veșnicia pentru o clipă! Pregățiți calea Domnului și faceți drepte cărările Lui din această viață, ca să urmați pe căile Lui, pregătite de voi de aici și îndreptate — fără ocoluri — în viața de o clipă, pășind astfel pe căi descurcate către fericirea veșnică.

La rezumatul cel mai concis, primurmare: Dați clipa pe veșnicie, spre a nu sacrifica veșnicia vieții de o clipă.

Căutați adevărul și-l veți găsi. Pe alocurea vi-l voi mai arăta și eu cu altă ocazie. Până atunci, iubiți cititorii, rămâneți în paza Domnului.

D-tru Boronescu

APEL CREȘTINESC

Pe ntru Biserica „Sf. Gheorghe” din Cerdac-Slănicul-Moldovei

«Cultura» Poporului s'a manifestat nu numai prin scrisul ei neprihănit dar și prin fapte caritabile. Citirea gazetelor au sprințat cu jertfa lor bănească multe cauze sfinte. De aceia noi avem încredere în darnicia cititorilor noștri. Creștinii din Cerdac-Slănicul Moldovei se roagă umiliți către cei cu dare de mână și cu inimă creștinească să-i ajute a-și reface Biserica distrusă de furia războiului trecut. «Cultura Poporului», și prin ea cititorii, nu pot rămâne stană de peatră la strigătul înduioșător al credincioșilor

lor săraci din Cerdac-Slănicul-Moldovei și de aceia deschidem o colecție în coloanele gazetei. Ceea ce nu poate face statul pentru Slăniceni, să facem noi.

Ofrandele se vor trimite pe adresa gazetei la București, cu mențiunea: «Pentru Biserica Sf. Gheorghe din Slănic». Numele și suma donatorului se vor publica în gazetă. Avem nădejdi mari în inimile dornice și creștinești ale cititorilor noștri. Să ne ajute Dumnezeu să slășim cu spor începutul încercării noastre creștinești. Fie Dumnezeu cu noi.

Altite și Bibiluri

Expoziția de desen și gravură de la Șosea.

Sămbătă 2 Noiembrie, sub auspiciul simpatice și simandicoase Minulescu, Pătrașcu, Ressu, Steieradi, Fr. Strock, Gr. Sirota și nici un cronicar de artă, s'a deschis la șosea: Salonul de desen și gravură, în fața unui public ales de artiști, de unde publicul cult și amator de artă, lipsea cu desăvârșire.

Caz la noi... În alte țări, deschiderea unei asemenea expoziții este un eveniment și toată intelectualitatea ia parte se bucură de progres sau înlierează regresul constatată în lucrările expuse. La noi este mereu o indiferență covârșitoare tocmai când ar trebui să căutăm a ne afirma și noi ca popor înaintat în artă căci, după care altă avânt se poate dovedi nobletea resei noastre, decât după propășirea acestor expoziții?

O breaslă, care rămâne mereu indiferentă la orice mișcare culturală, este breasla dascăli-cească și cred că tocmai ea ar trebui să fie în fruntea lor, căci din așa ceva se poate cultiva și inspira, iar în cărțile școlare poate că nu s'ar mai vedea bazaconii, ca cele de azi, căci ochiul exersat n'ar mai tolera, ilustrații cari fac disperarea copiilor și a noastră, celor care am ajuns să înțelegem un desen serios o inspirație aleasă și sănătoasă, care să n'alte și să inobileze sufletele noastre, deja pervertite prin atâtea spectacole scabroase desvolate în toate revistele și în toate stratele și în toate răspântiile orașelor.

Smara.

Cântec din Maramureșul Geheșc

Pentru mândra mea cea dragă
Vin jîndarii de mî leagă.
Doi mă fine, doi mă n'reabă
Doi în temniță mă bagă
Doi mă prînde cu lînjug
Nu mă'ntrorn nici pot să fug...

Pentru mândra mea cea dragă
Lăsoi Cehu și mă leagă
Să mă ducă pîn'la Hus'?)
S'î'n robie să fîu pus.
Numa' cehu n'a s'î el
Cât îmi curmă mîniile
Cât îmi strînge șăliile.
—Mă! cehule nu fî-i jele
Când vezi sânge pe curele?
Sânge din șpețile mele?
—Mă! cehule nu fî-i greu
Că-i sânge din pieptul, meu?

Pentru mândra mea cea dragă
Vihlenă?) lumea n'reagă...
Și Cehulu ce mă leagă...
Cât înpalmi odat'ai bate
Lăntur-le's desverigate!
Cât în palmi ai și bătut
Cu puterea s' desfăcut...

Seade Cehu și mă vede
Și se miră și nu crede!

Drag mi-e Ungurașul sur
În pădure să-l spînzur
Drag mie Jidovașul creț
De copac să-mi-l achițel...
Dar nici Cehu n'o scăpa
Ș'î'n țărvaț?)! Poi achițel
Cum la vînt pui slămina...

Numa' pe Români mei
Maș dori tot între ei
Să văd semăna-ori mie
La amar și veselie?
Batăr?) Tisa ne desparte
De ei tot o să am parte!

Cesar Pruteanu

«De ale gospodăriei»

Varză Franțuzească

Punem într-o cratiță, mărimea coresponzătoare untură de mărimea unui ou, iar după ce s'a înfierbântat punem în ea 1 kg. varză acru, pe care o mestecăm punând din când în când puțină apă și o lăsam să se căliască.

În altă cratiță punem iarăși atîta untură, în care apoi punem 2-3 cepe după ce s'a tăiat mărunt. Se pune o linguriță boia, 75 dgr. carne de porc măcinată mărunt și sărată potrivit. O acoperim cu capacul și-o lăsam să se călească, punând din când în când câte puțină apă să nu se prindă. În acest timp punem la fier, în apă sărată, opt linguri de orez, care după ce s'a fierit se strecoară prin sită și după ce sa călit și varza și carnea, luăm o cratiță mai mare, care poate să fie și de pământ smălțuit și aranjăm astfel: punem prima dată două linguri smântîna dulce, un rând de varză, pe ea un rând de carne, un rând de orez și peste toate smântîna cât de multă.

Repetăm rândurile, după cum avem varză, carne și orez, aranjînd astfel ca deasupra să se termine cu un rând de varză tot din aceia călită peste care mai punem smântîna. Să avem grijă ca aceasta să nu fie prea

seacă, nici să'nnoale în grăsime. Apoi o punem la copt într'un cuptor. Dacă s'a clădit într'un vas frumos, se poate servi și în același, dacă nu se răstoarnă într-o farfurie de porcelan rotundă.

Crema de Ciocolată!

12 dgr. zahăr, 12 dgr. ciocolată se lerge până se îngroașă în doi deciletri de lapte. Mai punem în ea 4 foi de gelatină care se înmoaie în puțină apă căldică. E de avut grijă să nu fie gelatină scrumțuroasă adică după ce s'a înmuat. După ce s'a răcit ciocolata fiartă punem în ea jum. frîșcă care înainte s'a bătut tare și se amestecă în cremă. După aceea o punem în formă și o ținem la rece (vara la gheață) până la servit. Atunci forma o ținem puțin în apă caldă ca să se deslipească. Crema o servim într-o farfurie întinsă de sticlă o decorăm cu frîșcă și se servește cu ea și prăjiturile de bezele din spumă, non-plusultror pișcote și altele.

Ilieca N. Dumitrescu Bistrița
Practicant și economie Bellejart-Banat

INFORMAȚII

Din Țară

Centenarul Episcopiei Ardealului. În ziua de 26 Octombrie a. c., au avut loc la Arad, mari serbări, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la înființarea primului episcopat român-ortodox în părțile Aradului.

Unde duce beția. În Banat, un plugar cu rumele Moise Luca a venit noaptea acasă beat. Când s'a culcat, nu s'a mai desbrăcat însă a rămas impasibil, nimeni din cei cari să-și completeze educația artistică, nu s'a grăbit să ia parte la o solemnitate, care înalță România Mare, căci nu băcăniile, cărciumile, berăriile și garajele mari și luxoase, ne vor așeza în rîndul popoarelor civilizate, ci expoziții ca cea care s'a deschis Sămbăta trecută în saloanele palatului artistic de la Șoseaua Kiselef căruia nu știu pentru ce nu i se zice Șoseau Mihai Viteazul, ori încă nu ne-am saturat de Ruși).

În această grațioasă expoziție sînt 390 de tablouri expuse și semnate de cei dintâi pictori ai noștri: Strâmbu, Pătrașcu, Popescu Ștefan, Steriadi, Teodorescu Șion, Paciurea Paladi, Moscu Adina, Moscu Zoe, Cănișius Mendel Artur, Iser, Jichidi Aurel, Constantinescu Constantin S. etc.

Pe când eram în această rochetă expoziție, gîndul meu s'ura la colecția din palatele Pitti și Vecchia din Florența, unde sînt colecționate — cu sfințenie — desemnurile lui Rafaël, Michel Angelo, Donatela, Sodoma... Când să ne gîndim și noi să colecționăm așa tezaure înalțate pentru noi și pentru urmașii noștri și unde să le punem.

Haite de urși. După ce satele noastre sînt amenințate de haitele de lupi, care omoară vitele sătenilor, iată acum altele. În Com. Cosminele din jud. Prahova, o hață de urși a intrat pe seară în această comună mușcînd mulți săteni și numeroase vite.

Ar trebui să se ia măsuri contra acestor animale care amenință satele.

Expoziție de horticultură. În Parcul Carol din București, în prezența M. S. Regina Maria, s'a deschis expoziția de horticultură organizată de Societatea de horticultură din România.

În această expoziție sînt expuse din florile cele mai frumoase, ca: trandafiri, crisanteme, ciclame și alte variații de flori și fructe.

Pentru că nu-l lasă să bea. În Com. Tulor Vladimirescu din Jud. Covurlui, a izbucnit un foc la gospodăria săteanului Nicolae Teodoru. Focul a distrus hamba-rele cu sticlele de porumb, precum și gospodăria.

Ancheta făcută, a stabilit că liul proprietarului, anume Demostene, a dat foc casei, motivul fiind: răbanarea asupra părinților, deoarece tatăl lui «il oprise de a mai bea băuturi alcoolice.

Palatul «Ligii Culturale». Joi 7 Noiembrie a. c. în prezența A. S. R. Principesa-Mamă Elena și D-l C. Sărățeanu înalt regent, s'a făcut inaugurarea palatului «Ligii Culturale» din București. Acest palat reprezintă o forță spirituală și culturală a țării noastre.

Facultatea de teologie din București. — Ministerul Școalelor, a numit ca decan al facultății de teologie din București pe d-l Borodanu.

Bibliografii

A apărut broșura două din «VIEȚA ÎN AMERICA» de GHEORGHE V. LOHAN

instituțată «Zgărie Norii Americani»

Prețul 6 Se poate procura dela clișioș-lei curile de ziare, librării, și la Ziarul nostru, trimițîndu-se costul prin mandat postal, împreună cu cheltuielile de transport.

Calendarul Astrel, pe anul 1930, întocmit de scriitorul Horia Petrescu. Ca și anii trecuți, conține un bogat material literar și economic pentru sătenii noștri. Prețul 15 lei.

De cerut la Sibiu Str. Șaguna Nr. 6, la «Astra».

Calendrarul Astrel, pe anul 1930, întocmit de scriitorul Horia Petrescu. Ca și anii trecuți, conține un bogat material literar și economic pentru sătenii noștri. Prețul 15 lei.

De cerut la Sibiu Str. Șaguna Nr. 6, la «Astra».

Calendrarul Astrel, pe anul 1930, întocmit de scriitorul Horia Petrescu. Ca și anii trecuți, conține un bogat material literar și economic pentru sătenii noștri. Prețul 15 lei.

De cerut la Sibiu Str. Șaguna Nr. 6, la «Astra».

Calendrarul Astrel, pe anul 1930, întocmit de scriitorul Horia Petrescu. Ca și anii trecuți, conține un bogat material literar și economic pentru sătenii noștri. Prețul 15 lei.

Sărbătorire. D-l Mihail Sadoveanu cunoscut scriitor, a intrat în al 50-lea an al vieții sale. Încă de la vârsta de 20 ani a început a scrie, așa că sînt 30 de ani decînd lucrează neîncetat, creînd o valoroasă operă literară, în care e prinsă minunat poezia sufletului nostru popular și a pămîntului strămoșesc.

Ateneul popular «Cotroceni», condus de Preotul V. Bărbieru, a sărbătorit pe marele prozator Mihail Sadoveanu.

Urăm și noi, pe această cale sărbătoritorului ani mulți, cât mai mulți, spre ducerea mai departe la înflorire literatura românească.

Din Străinătate

Femei Preoți. Cum nu s'a mai pomenit pe lumea asta, am trăit ca să auzim.

În Norvegia s'a făcut o lege, prin care se dă drept femeilor de a se sfinți ca preoți și a ocupa posturi pe care până acum numai preoții bărbați le ocupau.

Izbucnirea unui vulcan. Vulcanul Santa Maria din America a izbucnit cu o putere foarte mare. Lumea din împrejurimi cuprinsă de groază a fugit în toate părțile, iar coloanele de lavă a acoperit regiuni întregi, distrugînd totul. De asemenea sînt 200 morți și peste 500 de răniți. Pagubele sînt foarte mari.

Kemal Mustafa înfiiază un copil. Din Angora se anunță că Mustafa Kemal a înfiat un copil, un cioban de 13 ani, și i-a dat numele său. Mergînd cu automobilul, a fost nevoit să întrebe de drum și a fost surprins de deșteptăciunea băiatului, care dădea niște răspunsuri minunate arătîndu-i și drumul.

A doua zi l'a chemat la palatul său, făcînd și formalitățile de înfiere.

Ciobanul e singurul fiu adoptiv al președintelui republicii turcești, care a mai adoptat 5 fete, a căror părinți au murit în timpul războiului mondial.

Fericirea în Rusia. În războiul cel mare, Rusia a pierdut până în 1918, patru milioane de oameni. Din 1918 până astăzi, au pierit de foame și din cauza bolșevicilor 15 milioane de suflete.

Unde duce zgărcenia. În New-York (America) a fost găsită moartă o cerșetoare bătrână de 80 ani. În zdrănele ei s'a găsit un carnet de depuneri cu 400 de mii de dolari sau 66 milioane de lei. Tot odată s'a mai găsit și alte acte, de o valoare foarte mare.

PRIMUM SCHIMB
CU ORICE GAZETA

«Gazeta Cooperatorului» în tocmă de Oficiul Național al Cooperăției Române.

Apare de două ori pe lună. Abonamentul 120 lei pe an. Un singur număr 5 lei.

Redacția și Administrația: Str. General Berthelot Nr. 27 — București.

Revista scriitorilor și scriitorilor români. Nr. 10, anul II. Apare lunar sub conducerea unui comitet. Abonamentul 220 lei pe an.

Redacția și Administrația: Aida Vrioni, str. Spiru Haret 4 — București 2.

Peninsula Balcanică. Organ pentru apărarea intereselor românești în Balcani și Cadrilater. Apare lunar, Abonamentul pe an 200 lei.

Redacția și Administrația: Schitu Măgureanu, 1 — București 1.

Lucașfăru. Organ cultural și folcloric din com. Obrejița jud. R.-Sărat. Director, C. Georgescu Obrejița. Revista apare lunar. Abonamentul 20 lei pe an, plătit înainte. De sprijin dela 100 - 500 lei.

Redacția și Administrația Com. Obrejița R. Sărat.

Rugăm stăruitor plătiți abonamentul